

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kansli den 16 April 1874, kl. 12 midd.

Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtande, angående ifrågasatt förändring i Kongl. Förordningen och Reglementet angående folkskolelärarynes pensionering af den 30 November 1866.

Uti motion (N:o 70) inom Andra Kammaren har Herr *Linné, Sven Benjamin*, framställt uti ofvan anmärkta hänseende ett förslag, som blifvit på det sätt af Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskott understödt och derefter af Andra Kammaren antaget, att Riksdagen skulle hos Kongl. Maj:t göra underdånig anhållan om sådant undantagstillägg till 16 § i reglementet för folkskolelärarynes pensionsinrättning af den 30 November 1866 att folkskolelärare, hvilka före tillämpningen af 1842 års folkskolestadga tillträdt ordinarie lärare-tjenst, må berättigas att, efter minst 25 tjensteår och oafsedt den brist, som kan förefinnas i det motsvarande antalet af 55 lefnadsår, komma i åtnjutande af den afkortade pension, som, enligt sagde 16 §, på nämnda antal tjensteår belöper; — och har för det i 63 § 3 mom. Riksdags-ordningen angifna ändamål Andra Kammarens sålunda fattade beslut delgifvits Första Kammaren, som för frågans vidare utredning hänvisat densamma till sitt Tillfälliga Utskott.

För bifall till motionen, så vidt densamma, efter hvad härofvan förmäles, vunnit understöd, är vordet anfördt, att de folkskolelärare, som antagits före tillämpningen af 1842 års folkskolestadga samt vid befattningarne bibehållits efter undergången nödortfig examen vid seminarium, i afseende

Bih. till Riksd. Prot. 1874. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 5 Häft.

på kunskaper och undervisningsskicklighet icke alla uppfyllde de fordringar, som på folkskolelärare numera gjordes, hvadan deras afgang från lärarebefattningarne skulle lända folkundervisningen till fromma.

Utskottet har vidare inhemtat, att uti ifrågavarande pensionsinrättning, som åtnjuter årligt statsanslag af 30,000 R:dr, vid slutet af 1869 var delaktighet förvärfvad för 2,886 läraretjenster, och pensionstagarnes antal utgjorde 49, till hvilka i pensioner utbetalts 11,887 R:dr 97 öre, och att inrättningen egde i kapital 479,215 R:dr 86 öre, samt att förhållandet vid slutet af 1872 var följande: delegande 307, pensionärer 132, pensionsbelopp 33,005 R:dr och kapital 680,186 R:dr 36 öre.

I afseende på pensionernas storlek, hvar för sig, och villkoren för deras beviljande hänvisar Utskottet till Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts ofvan omförmälda utlåtande, sid. 1 och 2.

Utskottet har i öfrigt erfarit, att på senare tiden antalet af delegande i pensionsinrättningen ökats betydligt utöfver hvad vid densamma stiftande beräknadt varit; till följd hvaraf, likasom genom höjandet af minimum för folkskolelärarelönerna, hvilket på pensionernas belopp inverkar, den tidpunkt förmodligen icke är aflägsen, då inrättningens kapital ej vidare förkofras och med räntan derå jemte nuvarande statsanslaget anstalten ej kan, enligt reglementets nuvarande lydelse, gälda de pensionsbelopp, som erfordras. Detta förhållande borde väl emellertid icke föranleda till förkastande af det Medkammarens beslut, hvarom fråga är, så vida detsamma i öfrigt vore sådant, att det på ett tillfredsställande sätt främjade det ändamål, som dermed åsyftas. Men det är detta Utskottet har anledning att draga i tvifvelsmål. Det visar sig nemligen af de senast afgifna berättelserna, att folkskoleinspektörerne temligen allmänt omfatta den mening, att det nu stadgade måttet af uppnådda lefnadsår för åtnjutande så väl af hel pension som afkortad pension bör nedsättas för *alla* folkskolelärare. Bland nyssberörda folkskoleinspektörer har en yttrat: "det är skada att lärarne ofta nödgas hålla i för länge, ända till trötthet, med sin mödosamma befattning. Den tid, då pension kan erhållas, är nog långt undanskjuten." En annan: "Några bland de äldre lärarne äro rent af underhaltige, och icke utan en viss längtan emotser derföre ett och annat skoldistrikt den dag, då dess skollärare kan blifva pensionsberättigad, så att dess folkskola må kunna anförtros åt yngre och friskare krafter." En tredje: "För folkskolans framgång vore högst välgörande om lefnadsåldern för att få hel pension kunde nedsättas från sextio till femtiofem, och för att bekomma afkortad sådan en nedsättning egde rum från femtiofem till femtio lefnadsår" o. s. v.

Då af dessa uttalanden den slutsats kan dragas, att det icke skall dröja länge innan förslag till mer omfattande ändringar af ofvanberörda § i

pensionsreglementet bringas å bane och möjligen vinner framgång; och i allt fall den nu åt några få folkskolelärare genom Andra Kammarens beslut erbjudna förmån att vid lägre lefnadsålder erhålla *afkortad* pension möjligen icke ens af alle desse kommer att begagnas, enär tvärtom — i anseende till den måhända nog ringa skilnad i ålder, som blifvit stadgad för rättighet till *afkortad* och till *hel* pension — det synes Utskottet vara ganska sannolikt, att många bland de ifrågavarande folkskolelärarne finna uträkning vid att fortsätta sin verksamhet under de få år, de kunna hafva kvar till dess de äro berättigade att undfå hel pension; har Utskottet ansett tillräckliga skäl för den föreslagna ändringen i pensionsreglementet för folkskolelärarne icke vara för handen; hvarföre Utskottet vördsamt hemställer,

att Första Kammaren icke må instämma i Andra Kammarens ofvan omförmälda beslut.

Stockholm den 14 April 1874.

På Utskottets vägnar:

N. A. Fröman.
